

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. V. An, & quo jure, teneatur ille qui est in peccato mortali, elicere
actum contritionis: & quandonam obliget tale præceptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

eramentum poenitentiae, debere necessarium praecedere absolutionem, non tamen necessarium debere quoque praecedere confessionem.

80. Ratio primae partis est, quia absolutio sacramentalis est per modum sententiae judicialis, quae necessarium supponit accusationem rei: accusatio autem rei in hoc iudicio, integratur ex confessione & dolore poenitentis; cum enim sit iudicium voluntarium, & reconciliativum peccatoris cum Deo necessarium supponit utrumque, quia nec sine noticia peccatorum, potest Sacerdos poenitentem absolvere, nec sine cognitione doloris ipsum cum Deo reconciliare. Ex quo inferes, absolutionem datam sine prava contritione vel attritione, esse invalidam, & confessiones ita factas esse necessarium repetendas.

81. Probatur etiam secunda pars ex communi praxi fidelium, nam poenitentes credunt se suo muneri satisfacisse, dummodo atterantur, vel conterantur ante absolutionem: Confessarii quoque post audita peccata, poenitentes excitant ad dolorem & propositum imposterum non peccandis; & antequam ipsis absolutionem impendant, eos hortantur, ut actum contritionis vel attritionis eliciant; quod frustra fieret, si contritio vel attritio, deberet necessarium confessionem praecedere.

ARTICULUS V.

An, & quo jure, teneatur ille qui est in peccato mortali, elicere actum contritionis, & quandomodo obliget tale praeceptum?

§. I.

Prima pars quaesiti duplici conclusione resolvitur.

Dico primò, speciali praecepto tenentur omnes qui sunt in peccato mortali, actum contritionis elicere; in lege tamen nova, sufficit attritio cum Sacramento.

82. Prima pars probatur, nam ut recte annotavit S. Thomas 3. part. quaest. 85. art. 5. ad 2. recta ratio distat ex triplici capite debere nos peccati poenitere. Primò ex lege iustitiae, ut satisfaciamus quantum possumus pro injuria illata. Secundo ex lege charitatis erga Deum, quae nos obligat ad Deum amandum super omnia, ac detestandum quidquid illi displicet, atque ad ipsius amicitiam recuperandam, si per peccatum eam perdidimus. Tertiò ex lege amoris proprii boni, quae tenemur nostris spiritualibus necessitatibus subvenire, aeternamque animae nostrae ruinam vitare. Prior obligatio est ex vi praecepti poenitentiae per se, aliae duae sunt ex praecepto charitatis, & ex praecepto spei, id est amoris boni nostri supernaturalis: Ergo omnes qui sunt in peccato mortali, actum contritionis elicere tenentur, speciali praecepto.

83. Confirmatur: Omnes tenemur speciali praecepto charitatis ad procurandam salutem spirituales proximo; in hoc enim fundatur praeceptum fraternae charitatis, & correctionis. Ergo à fortiori ad procurandam salutem spirituales nobis, quia arctiori vinculo tenemur nostram quam proximi salutem procurare. At contritio est necessaria ad salutem omnibus qui sunt in peccato mortali; quia salus nostra consistit in perfecta reconciliatione cum Deo, ad quam ne-

cessaria est contritio: Ergo speciali praecepto tenentur omnes qui sunt in peccato mortali, actum contritionis elicere.

Secunda pars patet ex dictis supra art. 7. ostendimus in lege nova attritionem cum Sacramento aequivalere contritioni, & reddere hominem de attrito contritum: unde si ille qui est in peccato mortali possit suscipere Sacramento attritionem, cum Sacramento, non obligatur ad contritionem, nisi forte in articulo mortis, de quo infra.

Dico secundò, praeceptum contritionis non esse tantum positivum, id est à sola Deo libera voluntate profectum, sed etiam naturale, iure ipsi naturali obliget. Ita D. Thomas 3. part. quaest. 84. art. 7. ad 1. ubi ait, *De iure naturali esse quod aliquis poeniteat de malis quae fecit*, Et quaest. 86. art. 6. ad ultimum, dicit poenitentem esse de iure naturali.

Ratio etiam id suadet. Primò quia iure naturali tenetur quisque satisfacere quantum potest pro injuria alteri illata: Ergo multo magis tenetur peccator per contritionem Deo satisfacere pro injuria quam peccando ipsi intulit. Secundo, quia sicut iure naturali tenemur jus divinum illatum servare, ita & laesum, quoad fieri potest, per poenitentiam reparare. Tertiò, quia sicut iure naturali tenemur amare Deum, ita & ejus amicitiam conservare, ac recuperare, quando illam per peccatum mortale amisimus. Denique quia iure naturali tenetur homo amare proprium bonum, ac proinde se liberare à tantomalo, quantum est peccatum, & aeternae damnationis periculum.

§ II.

Obviunt objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem: Praecepto speciali opponitur speciale peccatum: Atqui finalis impenitentia quae opponitur poenitentiae seu contritioni, non est speciale peccatum, sed tantum quadam circumstantia peccati illius, in quo peccator permanet, atque perseverat: Ergo non datur speciale praeceptum de poenitentia seu contritione.

Respondetur, impenitentiam finalem intelligi posse duplicem, Prima, quae est sola & modo in peccato permanentia seu continuatio, abstinendo ab eo quod peccator nolit de eo continere actum positivo contritionis, formali, vel virtuali, & haec est impenitentia finalis improprie dicta, quae non importat malitiam specie distinctam a malitia peccati quod continuatur, sed solum circumstantiam temporis, quae accidentariò tantum arguet peccati malitiam. Secunda est, quae ultra permanentiam in peccato, dicit formalem vel saltem virtuale propositum voluntatis, nunquam poenitendi; & haec est speciale peccatum, oppositum speciali praecepto contritionis. Solutio est D. Thomae in 2. dist. 43. quaest. 1. art. 3. ad 3. ubi ait: *Sicut perseverantia dicitur dupliciter. Uno modo est virtus specialis, prout dicit propositum perseverandi in bono incepto usque ad finem. Et alio modo est circumstantia aliarum virtutum, quae ad mortem, ita etiam & impenitentia, secundum quod dicit propositum non poenitendi. Et species peccati in Spiritum Sanctum: secundum autem mortem quod dicit permanentiam in peccato usque ad mortem, negando peccati poenitentiam, si est actus*

dens & circumstantia aliorum peccatorum

88. Obijcies secundò: Non sunt multiplicandæ obligationes sine necessitate: Atqui nulla est necessitas inducendi specialem obligationem ad eliciendum actum contritionis; satis enim est, si homo doleat de peccatis commissis ex motivo charitatis: Ergo non debet admitti speciale præceptum penitendi, & eliciendi actum contritionis, supposito quod incidamus in peccatum mortale.
89. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ratio enim naturalis dicitur, dolendum esse de peccato, non solum ut opponitur bono divino, quod pertinet ad charitatem, sed etiam in quantum lædit jus divinum, & ad illud detestandum, quatenus est offensæ Dei, quod spectat ad penitentiam, & per actum contritionis adimpletur.

90. Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Omnia præcepta naturalia continentur in præceptis Decalogi, vel formaliter, vel virtualiter: Sed præceptum contritionis neutro modo continetur in præceptis Decalogi; non quidem formaliter, ut constat evidenter ex eorum inductione; nec etiam virtualiter, cum per evidentem consequentiam ex nullo eorum possit inferri esse contritendum de peccatis: Ergo præceptum contritionis non est naturale.

91. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, præceptum enim contritionis continetur virtualiter in primo Decalogi præcepto; ex hoc enim quod quis tenetur Deum colere, tenetur ex consequenti dolere de peccatis ut sunt injuria Deo facta. Item eo ipso quod tenemur ad diligendum Deum super omnia, obligamur ad detestandum quidquid illi displicet, atque ad recuperandum ejus amicitiam, si per peccatum eam amiserimus.

92. Obijcies quartò: Deus non potest in præceptis naturalibus dispensare: Sed in nova lege dispensavit in præcepto contritionis; ut enim diximus in prima conclusione, in lege nova ad implendum præceptum penitentiae, sufficit attritio cum Sacramento: Ergo præceptum contritionis non est naturale, sed positivum.

93. Respondeo primo, quod licet Deus non possit dispensare in præceptis naturalibus negativis, & permittere quod homo eliciat aliquem actum lege naturæ prohibitum, v.g. odium Dei, vel mendacium, quia illi actus sunt intrinsecè mali; bene tamen in præceptis affirmativis, & quantum ad cessationem actus; potest enim dispensare quod homo per totam vitam non eliciat actum religionis vel charitatis; & hoc modo dispensavit in lege gratiæ, quod attritio cum Sacramento sufficiat loco contritionis.

94. Respondeo secundò, quod cum satisfactio hominis ad Deum, exigat ipsam acceptari à Deo, potuit Deus non quidem dispensare in præcepto satisfactiois pro peccatis, seu contritionis, sed esse contentus minori, scilicet attritione, cum Sacramento; unde potius mutatum est medium, manente semper obligatione præcepti.

95. Ex dictis inferes, quod in omni statu naturæ humanæ qui fuit ab initio mundi huc usque, id est tam in lege naturæ, quam in lege Mosaica, homines qui in peccatum mortale inciderunt, fuerunt obligati ad actum contritionis; quia obligatio quæ oritur ex jure naturali, ad omnem statum naturæ humanæ se extendit. Unde Tridentinum sess. 14. cap. 4. sic ait: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis*

Tom. V.

A motus necessarius. Similiter in statu naturæ puræ, citra ullum præceptum Dei positivum, & citra elevationem ad statum gratiæ; peccator obligatus fuisset per actum contritionis naturalis, Deo ut auctori naturæ pro peccato satisfacere, eique reconciliari.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

B Dico tertio, neque statim ac peccatum commissum est, neque statim ac occurrit memoria peccati commissi, tenetur homo actum contritionis elicere. Est contra Alensem, D. Bonaventuram, Paludanum, Sylvestrum, & alios, existimantes peccatorem teneri ad eliciendum actum contritionis, quoties peccata menti occurrunt.

Probatum conclusio quoad primam partem: 96. Præceptum de contritione est affirmativum: Atqui ea est conditio præceptorum affirmativorum, ut non obligent semper ac pro semper, sed tantum aliquo determinato tempore, & positus quibusdam circumstantiis propter quam peccator teneatur conteri statim atque peccatum committit, ut patebit ex solutione objectionum: Ergo peccator non tenetur conteri statim atque peccatum commissum est. Ex quo etiam probatur secunda pars, nam peccatum commissum occurrere memoria, non est circumstantia, quæ posita, statim obliget præceptum affirmativum contritionis.

Confirmatur: Non minus præceptum charitatis obligat ad diligendum Deum, quàm contritionis ad detestandum peccatum. At sola memoria seu recordatio Dei, non obligat ad actualem illius dilectionem: Ergo nec sola recordatio peccati, ad actualem ejus detestationem.

Dico secundò, præceptum contritionis non obligat ad detestandum peccata nondum remissa 97. diebus festis. Est contra Marsilium, Angelum, & Gabrielem, existimantes, præceptum contritionis saltem diebus dominicis, & festivis obligare; quia in his tenemur vacare cultui divino, auditioni Missæ, aliisque orationibus, ad quod necessarium est affectum peccati deponere, & Deo per contritionem reconciliari. Pro hac sententia solet etiam citari Scotus in 3. dist. 32. qu. unica §. quantum ad secundum, qui tamen loquitur de actu dilectionis, sed videtur par esse ratio de contritione in peccatore.

Probatum breviter conclusio, quam docent communiter Theologi: Ex usu fidelium & consuetudine satisfit præcepto de sanctificandis festis, si & ab operibus servilibus absteineatur, & missa ac officium divinum audiat, quorum neutrum cogit contritionem. Unde de omissione præcepti contritionis in diebus festis, nec se accusant fideles in confessione, nec Confessarii de illo interrogare solent, quod non leve indicium est, nequaquam extare tale præceptum. Nec obstat quod finis præcepti colendi dies festos, sit animam Deo sanctificare, nam ut communiter dicitur: non semper finis præcepti cadit sub præcepto.

Confirmatur: Non semper diebus festis tenemur elicere actum dilectionis Dei, cum quo connectitur detestatio peccatorum nondum remissorum, menti occurrentium: Ergo nec actum contritionis quo peccata nondum remissa expressè & formaliter detestemur.

Ecc iij

Dico

Dico tertio, præceptum contritionis per se obligat in quibusdam casibus, & per accidens in aliis.

100. Probatur conclusio recensendo & explicando illos casus in quibus per se & per accidens obligat tale præceptum. In primis ergo per se obligat in articulo mortis verò vel præsumpto; quia tunc unusquisque tenetur, & ratione charitatis erga se, & ratione satisfactionis, dilectionisque erga Deum, perfectam agere poenitentiam, Deoque perfecte reconciliari, cum aliud tempus ad poenitendum non superfit. Unde de Augustino narrat Possidius, quod solebat dicere, *neminem, etsi nullius sceleris sibi confusus esset, committere debere, ut sine poenitentia migraret e vita*. Quapropter cum ipse discessum e vita sibi instare intelligeret, Psalmos David qui ad poenitentiam pertinent, in conspectu posuit, profusus lachrymis legebat.

101. Secundò hoc præceptum per se obligat in morali periculo vitæ, non in quo uni aut alteri, sed in quo plerisque solet mors contingere, ut in bello, peste, vel in longa & periculosa navigatione; quia morale periculum vitæ, æquivalet supremo articulo mortis.

102. Tertio obligat, per accidens in multis casibus. Primus est, quando homo tenetur recipere aliquod Sacramentum vivorum, quia talia Sacramenta nequeunt recipi nisi à justificatis, & consequenter à contritis vel attritis simul confessis. Secundus, quoties sunt administranda Sacramenta, nam tunc tenetur minister in sanctitate se conformare Deo ut principali agenti cum quo concurret ut instrumentum ad productionem gratiæ. De quo plura diximus in Tractatu de Sacramentis in communi disp. 6. art. 4. Tertius, in casu quo currit præceptum annuæ confessionis, & deest Confessarius; nam tunc tenetur contritione supplere defectum Sacramenti, quia præceptum confessionis in lege Evangelica est subrogatum præcepto contritionis. Quartus, cum urget gravis aliqua tentatio, quam sine contritione homo moraliter non potest superare; tunc enim obligatur per accidens ad contritionem, ex præcepto virtutis contra quam est tentatio. Demum præceptum contritionis obligat per accidens in casu publicæ necessitatis, quando probabiliter timetur, Deum punire populum ob peccata particularia. Nam tunc unusquisque tenetur per contritionem se disponere ad placandam divinam iustitiam, ne propter sua peccata Deus totum populum puniat, sicut propter solum peccatum Achan punivit totum exercitum Israel Josue 7.

103. Quæres, utrum in mortis articulo teneatur homo elicere actum contritionis, quando habet copiam Confessoris, & potest suscipere Sacramentum poenitentiae, per quod cum sola attritione justificari potest?

Respondeo illum ad id non obligari, ex vi præcepti poenitentiae, bene tamen ex vi præcepti charitatis?

Prima pars patet ex supra dictis, ostendimus enim §. 1. conclus. 1. in lege nova hominem satisfacere præcepto poenitentiae per actum attritionis conjunctum cum Sacramento. Secunda verò probatur, quia cum præceptum charitatis obliget saltem in articulo mortis, homo tunc ex vi hujus præcepti tenetur actum charitatis elicere, ut incipiat actuali charitate Deo conjungi ad quem properat, in æternum postmodum duratura: Sed moraliter impossibile est, quòd poenitens recordatus suorum peccatorum, diligit

A Deum, & non conteratur de illis. Ergo tunc per actum contritionis elicere. Obligatur enim modo ex charitate sibi subvenire meliorem conditionem quo potest; præsertim in articulo mortis, in quo æternitatis jacitur alea, & intanto periculo salutis æternæ periculis irreparabiliter, & damnationis tam gravis incurrendæ: unde cum non sit omnino certum ac ineluctabile, unde cum nem solum cum Sacramento justificare, & plures Theologi non contemnendæ auctoritatis, non solum id esse incertum, sed etiam falsum existiment; quamvis opposita opinio probabilior sit, & Tridentino conformior; nihilominus debet tunc poenitens tutiorem partem eligere, uti medio certissimo & tutissimo, nimirum contritione, ac ea supplere quicquid incertum, vel dubium, vel minimum esse potest. Adde quod, quamvis opinio asserens attritionem solum cum Sacramento justificare, esset omnino certa, tamen non est adeo certum, an poenitens sit Sacramenti poenitentiae capax, vel rite absolvan- Quid enim si ipse non esset baptizatus, vel si Sacerdos non esset verè ordinatus, aut non haberet intentionem absolvendi? Debet ergo tunc elicere actum contritionis, ut sibi in periculo damnationis æternæ, meliori modo possit subvenire, & prudens illud Augustini consilium sequi. In his quæ salutis sunt, tene certum, demitte incertum.

§. IV.

Solvuntur obiectiones.

O Bicies primò contra primam conclusionem: Eccl. 5. dicitur: *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem*. Apocal. 2. dictum est Angelo, id est Episcopo Ephesino: *Age poenitentiam: sin autem, veni tibi cito, & mideo candelabrum tuum de ore tuo*. Idem dictum est Angelo Pergamentis: *Ergo non est licitum poenitentiam differre, sed peccantem tunc mox ut peccavit, aut saltem statim accurrat memorie peccatum commissum, de eo poenitere, & actum contritionis quo Deo reconcilietur elicere*. Unde SS. Patres graviter reprehendunt eos qui differunt poenitentiam usque ad tempus mortis: Augustinus enim serm. 57. de tempore sic ait: *Poenitentia qua ab infirmo petitur, & firma est; qua autem à moriente petitur, & ipsa moriatur*. Ex serm. 71. ad fratres in eremo: *Satis alienus est à fide (inquit) qui ad agendam poenitentiam, tempus senectutis exspectat*. Seneca quoque in quadam Epistola, non minus eleganter, quam verè scribit: *Quam tanta mortalitatis abusus, usque ad quinquagesimum vel sexagesimum differre consilia, & tibi velle bene vivere, ubi definendum est. Cogitari in iuventute de nene vivere, ut in senectute bene moreris. Cui conformiter ait Eucherius Lugdunensis: *Maximè est, ut causa quæ de necessitate agitur æternis, mutabilibus vitæ deficientibus committatur extremis*.*

Ad primum Scripturæ locum respondeo primò, quod licet illa verba sacre Scripturæ, quantum ad substantiam conversionis per contritionem, importent præceptum; quantum ad modum tamen, & circumstantiam temporis, quæ accelerationem, continent solum consilium. Secundò dico, dato etiam quod verbum illud præceptum contineatur, illa non facere ad præceptum, nam ille non tardat qui differt, seu qui non statim

statim facit quod potest sed qui non facit eo tempore quo faciendum est. Sic 2. Petri 3. dicitur Deus non tardare suam promissionem, etiam si eam non implet statim atque potest, quia tempore convenienti implet, nec ultra differt, quam deceat. Sic etiam dicitur ille non tardare proficisci ad scholas; non qui statim atque potest, sed qui hora convenienti eo proficiscitur, cum posset citius.

Ad secundum respondeo ad summum conclusionem ex hoc loco Episcopus illos fuisse obligatos ad agendam penitentiam ex vi precepti ipsius. Vel per hæc verba *Veniam tibi cito*, diem mortis intelligi; imminente autem mortis periculo, peccator tenetur conteri, ut in tertia conclusione dictum est.

Ad testimonia SS. Patrum dicitur eos locis citatis reprehendere peccatores qui penitentiam usque ad mortem differunt, quia licet preceptum penitentiae non obliget ex vi sua nisi in articulo aut periculo mortis, per accidens tamen durante vita, ob varias tentationes & pericula occurrentia, vel propter alia precepta quae sine contritione impleri non possunt, obligat peccatores, ut in ultima conclusione declaravimus.

Obijcies secundum: Si homo non peniteat statim post peccatum, peccat mortaliter: Ergo preceptum contritionis obligat statim post peccatum commissum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Velle statim peccati mortalis, est mortaliter peccare: Sed existens in mortali, & omittens contritionem, virtualiter & interpretative vult statim peccare, cum nolit adhibere medium per se necessarium ad tollendum peccatum: Ergo peccat.

Respondetur negando Antecedens, & ad illius probationem, nego Minorem: effectus enim ex omissione sequens, non censetur virtualiter & interpretative voluntarius, nisi illi qui potest, tenetur, & non facit, ut fuse ostendimus in Tractatu de actibus humanis disp. 1. art. 3. variisque exemplis declaravimus: peccata enim non censentur Deo voluntaria, quia licet possit ea impedire & non impediat, non tenetur tamen ea impedire, nec dare auxilia efficacia ad ea evitanda. Item gubernator non dicitur causa submerisionis navis, ex hoc quod non gubernat navem, nisi quando subtrahit gubernationem, potens & debens, ut inquit S. Thomas 1. 2. quaest. 79. art. 1. Similiter exiens quis ab Ecclesia, relinquit fores apertas, ex quo accidit furem intrare in Ecclesiam, & furtum committere: tale furtum ipsi non imputatur ut voluntarium, quia non tenebatur fores claudere, bene tamen ostiario, quia tenetur fores claudere & custodire. Cum ergo ille qui peccavit mortaliter, non teneatur statim conteri & penitere, non censetur virtualiter & interpretative velle statim peccare.

Obijcies tertio: Lex iustitiae obligat ad restituendum statim rem furto ablatam, & resarciendum damnum illatum proximo: Ergo similiter quando peccavimus, tenemur statim satisfacere Deo per penitentiam & contritionem.

Respondetur, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia homo per furtum patitur damnum in bonis sibi utilibus, & ideo qui est in mora culpabili restituendi, est causa cur homo novum damnum percipiat, unde de novo peccat, quoties menti occurrit restitutio facienda, & potest eam facere, & non facit: Deus vero non patitur in-

juriam in bonis sibi utilibus, nihil enim ipsi utile aut necessarium aufertur per peccatum: & ideo ex dilatione nostrarum satisfactionum, nullum ei de novo advenit nocumentum.

Dices, Si quis laedat alium in fama per detractionem, tenetur statim damnum reparare, licet non laedat in bonis utilibus: Ergo similiter, licet homo per peccatum nihil utile aut necessarium Deo auferat, quia tamen ipsi irrogat injuriam, & debitum honorem ei aufert, tenetur statim ei satisfacere per contritionem.

Respondetur distinguendo Antecedens, tenetur statim reparare, per se nego: per accidens (id est si sit periculum ne res divulgetur, & majus detrimentum in fama adveniat proximo) concedo. Idem dicendum est de Deo, si enim ex dilatione nostrae penitentiae & satisfactionis, periclitetur honor & fama Dei apud homines, majorque ut ita loquar infamatio Dei sequatur, in eo casu tenetur homo, statim per penitentiam ei satisfacere, ut contingit cum quis pravam doctrinam disseminavit, tunc enim tenetur statim penitere, & retractare quod dixit.

Obijcies quarto: Cum homo in morbum incidit, aut vulnus aliquod recepit, statim tenetur adhibere medicamenta, ne salus corporis periclitetur: Ergo multo magis cum peccavit, tenetur statim adhibere medicamentum penitentiae, ne periclitetur salus animae.

Respondetur illum qui in morbum incidit aut vulnus lethale recepit, teneri statim adhibere medicamenta, quando ex dilatione verisimiliter timeatur mors eventura, aut aliquod aliud notabile damnum, cui postea occurrere non possit: non tamen si nullum tale periculum probabile timeatur, idem cum proportionem dicendum est de eo qui peccavit, eadem enim est ratio quantum ad hoc de salute animae & corporis. Solutio est D. Thomae infra quaest. 6. art. 5. ubi quaerit, *utrum statim teneatur quis confiteri?* & respondet negative, ac secundo in contrarium sibi obijcit: *Quis, vel tenetur plus facere ad evadendum morbum spirituale, quam ad evadendum morbum corporalem?* Sed aliquis infirmus corporaliter, non sine detrimento salutis medicum requirere tardat: Ergo videtur quod non possit esse sine detrimento salutis, quod aliquis Sacerdos cuius copiam habet, non statim de peccato confiteatur. Cui argumento sic respondet: Ad secundum dicendum quod non est de necessitate salutis corporalis ut statim medicum queratur, nisi quando necessitas curationis incumbit; & similiter est de morbo spirituali.

Obijcies quinto: Ex precepto charitatis statim tenemur corripere fratrem delinquentem, ut eum a peccato eruiamus: Ergo a fortiori, quando peccavimus, statim obligamur nos a peccato per contritionem liberare.

Respondetur primo, negando Antecedens, non tenemur enim ad correctionem fraternam statim postquam frater peccavit, sed data opportunitate, nisi vel timeatur periculum novi peccati, vel non speretur similis opportunus in qua saltem ita commodè possimus fratrem nostrum corrigere. Idem cum proportionem dicendum est de correctione propria.

Respondetur secundo, dato Antecedente, negando consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia nostra salus semper est in potestate nostra, non verò salus proximi: unde cum non possit nobis constare correctionem habituram effectum in fratrem, tempore necessitatis, quo

quo ipse sibi ex novo præcepto tenetur salutem A procurare, statim postquam peccavit, vel datâ opportunitate, ex præcepto charitatis, tenemur ipsum corrigere.

117. *Disp. 1. art. 6.* Objicies sextò: Privatus gratiâ habituali non potest diu omnia peccata vitare, ut docuimus in Tractatu de gratia: Ergo tenetur statim gratiam recuperare, ne se constituat sub morali periculo in alia peccata incidendi. Nam teste Gregorio homil. 11. in Ezechiel. Peccatum quod per penitentiam non deletur: suo pondere trahit ad aliud. Vel ut ait Prosper lib. 5. de vocat. gent. cap. 2. Voluntas mutabilis quæ non ab incommutabili voluntate regitur, tanto citius appropinquat iniquitati, quanto acrius intenditur actioni.

118. Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: cum enim tempus quo potest homo privatus gratiâ habituali, abstinere à peccato, incertum & indeterminatum sit, etiam periculum peccandi in quo versatur, est indeterminatum & incertum: licet autem unusquisque teneatur evitare determinatam peccandi occasionem, determinatumque periculum, secus tamen si hæc certa & determinata non sint.

119. Objicies septimò contra secundam conclusionem, in qua diximus, præceptum contritionis non obligare ad detestanda peccata nondum remissa diebus festis. In diebus festis tenemur Deo vacare: At homo existens in peccato mortali, non potest Deo vacare, nisi prius de peccatis conteratur, & per contritionem Deo reconcilietur: Ergo existens in peccato mortali, teneatur, saltem diebus festis, ad hunc contritionis elicere. Unde Levitici 23. dicitur: *Sæcramentum requiritur est, affligetisque animas vestras.* Et paulo post: *Omnis anima, quæ afflictâ non fuerit die hac, peribit.*

120. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; præceptum enim cplendi dies festos, solum obligat ad vacandum Deo, & exhibendum illi debitum cultum, per opera religionis, & cessationem ab operibus servilibus: hæc autem fieri possunt etiam à peccatore. Unde ad locum Levitici respondet aliqui, illum non intelligi de contritione interna, sed de afflictione externa per abstinentiam à voluptatibus. Sed esto intelligatur de contritione interna, quod probabilius est: erat enim institutum semel in anno die decimâ mensis septimi festum propitiationis seu expiationis, in quo Sacerdos sacrificabat & orabat pro peccatis populi, ut Deus illis peccata remitteret; unde tunc obligabat præceptum contritionis de peccatis nondum remissis. Verum hoc præceptum in lege Evangelica commutatum est in præceptum annuæ confessionis, quod, ut supra diximus, non obligat ad contritionem, sed duntaxat ad attritionem supernaturalem; quia in lege Evangelica attritio iuncta Sacramento æquivalere contritioni, & reddit hominem de attrito contritum.

DISPUTATIO VIII

De Præcepto Confessionis.

Ad quest. 6. supplementi.

DE præcepto contritionis egimus diffinitione præcedenti, in hac diffinitione breviter de præcepto tam divino quam Ecclesiastico confessionis, quæ est secunda pars sacramentalis Sacramenti penitentis, de qua S. Thomas disputat quest. 6. supplementi, & quinquæ sequentibus.

ARTICULUS I.

An confessio sacramentalis sit iure divino positivum præceptum, & quas personas, quæve tempore obliget tale præceptum?

CErrum est confessionem sacramentalem non esse de jure naturalis, ut docet D. Thomas hic art. 2. Tum quia sacramenta (inquit) non sunt de iure nature, sed de iure fidei, quod est supernaturalis. Tum etiam quia natura non inclinat ad confessionem peccatorum, prædictum occultorum. Tum denique, quia quod est de jure naturali, est commune apud omnes gentes, non sit in omnibus illis eadem natura rationalis, & idem rationis dictamen. Unde Iulius lib. 2. de invent. Im naturale est (inquit) quod non minus genuit, sed innata quadam vi inferunt. Solum ergo difficultas est, an confessio sacramentalis sit de jure divino positivo, & an fideles habeant præceptum à Christo peccata sua ad sacerdotes confiterendi? Pro resolutione.

Dico primò, confessionem sacramentalem esse de jure divino præceptam. Conclusio est certa de fide, ac definita in Tridentino sess. 14. cap. 1. can. 6 & 7. contra hæreticos nostri temporis. Probatur primò: Christus Joan. 20. dedit apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, potestatem absolvendi fideles à peccatis, eaque juxta ipsorum arbitrium retinendi: At Sacerdotes non possunt habere potestatem peccata fidelium retinendi, si ipsi fideles præceptum à Christo non habeant sua peccata ad Sacerdotes confiterendi. Ergo confessionis sacramentalis usus ab ipso Christo præceptus & institutus est.

Probatur secundo: Christus Sacramentum penitentis quoad omnes suas partes instituit, ut disp. 1. ostensum est: Ergo usum ejus, scilicet deque sacramentalem confessionem, præcepit. Probatur Consequentia, tum exemplo Baptismi, quod quia institutum est à Christo, voluit Christus ad illud servandum peculiari præcepto omnes obligare. Tum etiam ratione, nam legem ac providi legislatoris munus est, non modo sanctissimis legibus cives instruere, sed etiam etiam servandas, quantum fieri potest, eos obligare.

Probatur tertio: Præceptum confessionis in lege Evangelica successit præcepto contritionis, alioquin Christus per præceptum confessionis non alleviasset, sed aggravasset onus, nam præ-